TÜSTAV
ARŞİV
BELGESİ

Sahibi ve Yazı İşleri
Müdürü:
M. Emin Kantürk
⁂
İdarehanesi:
Cemalnadir sokak, No. 4
Ankara Cad. - İstanbul

11
EKİM
1951
PERŞEMBE
SAYI 15

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASİ MUSTAKIL GAZETE

**Bursa İşçileri arasında
Geçen Zevkli Bir Gün
(Muammer OZERKAN'ın
Bir Röportajı)**

(Gelecek Sayıda)

Perşembe Günleri Çıkar

Başyazarı: Kemal SULKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Köylü ve şehirlinin acı durumu

Taşdevri hayatı süren köylü borç, işçiler ise ıztırap içinde kıvranıyor!

Milletvekilleri ve Valinin açıkladığı mühim hakikatler

İşsizlik âfeti, işçilerimizi yeniden ve daha kuvvetle kasıp kavurmağa başladı. Inşaat işlerinin durması, tuğla harmanlarının işlerini azaltması, köylülerin gün geçtikçe topraksızlaşmaları ve bü

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Memleketin temelinde olup bitenler

KEMAL SULKER

Memleketin temelini teşkil eden köylünün ve işçinin durumu hiç de parlak değildir. Son haftalar içinde okuduğumuz demeçler, raporlar ve haberler bunu apaçık belirtmektedir. Yan sütunlarımızda okuyacağınız bir yazı, durumu bütün çıplaklığı ile aydınlatacaktır.

Artık kabul etmek zorundayız ki köylüsü ve işçisiyle ne yapacağını bilmiyen, gittikçe hüviyetini kaybeden münevveri ile bu memleket bugünkü duruma göre ileri bir hayata doğru gitmekten uzaktır. Köylü aç, şehirli işsiz, münevver bedbindir. Ne toprak reformu yapılmış, ne sanayi kalkınması plânlaşmış, ne fikir hürriyeti teessüs etmiştir. Antidemokratik kanunlar yanında geniş arazi sahiplerini himaye eden, küçük köylüyü sömüren sınıfı destekliyen ve vurguncunun dilediği gibi at oynatmasını önliyemiyen kanunlar değiştirilmemiştir.

Bu yüzden efendimiz köylü, velinimetimiz işçi mağdur durumdadır. Bu ise memleketin temelini çürütmekte, açlık ve veremin pençesinden kurtulmıyan milyonlar, vatanımızın istikbali bakımından endişe doğuracak bir manzara arzetmektedir.

Bu realiteler üzerinde durmak politika ve fikir adamlarının memleket vazifesi olduğu halde ciddî ve ısrarlı bir «hakikat kampanyası» açılmamakta, memleketin temelinde olup biten sosyal facialar efkârı umumiyeye mal edilmemektedir.

Memleket realitelerini açıklıyacak, işçi ve köylünün haklarını savunacak sağlam bir siyasî Partinin mevcut olmayışı da göz önünde tutulacak olursa çalışan sınıflar adına acı duymamak elde değildir.

Demokrat Parti saflarından ayrılanlar bir «Çiftçi Partisi» kurmak istiyorlarmış. Görünüşe göre bu Parti de toprak mülkiyeti ellerinde olanların menfaatlerini sağlamağa uğraşacaktır.

Fakat elinin emeğinden başka bir şeyi olmıyan işçilerin, ne kendisine, ne de ailesine orta halli bir hayat seviyesi sağlamıyan köylünün ve şehirlerden şehirlere göç ederek ne bulursa o işi yapan mesleksiz, başıboş vatandaşların refahı dâvasiyle uğraşacak siyasî parti nerededir?

Halinden memnun sınıfların partileri arasındaki sen — ben kavgası ve fikir unsurlarından mahrum münakaşaları işçinin de, köylünün de, halk tabakası arasından çıkan münevverin de aleyhinedir. Gözlerimi temel dâvalara dikmeden ve dikkatimizi gerçek memleket meseleleri üzerinde teksif etmeden geçen günler, aylar, yıllar artık sona ermelidir. Uğrunda milyonlarca vatan evlâdının canı verilen bu güzel memleket, mes'ut insanların ülkesi haline getirilmelidir.

Hamalların Şikâyeti

Bir sürü beleşçiler kömür yükliyen işçilerin hakkına el sürüyor

1947 de kurulan, Ist. Halk Kömürleri Boşaltma İşçileri Sendikasının Başkanı Zeki Gürsu, Kuruçeşme Etibank Halk Kömürleri Tevzi Deposundaki işçilere çıkarılan müşkülât hakkında bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Biz 120 arkadaş, Ku-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Milletvekili Mükerrem Sarol işçilere borcunuzu ödeyiniz!

Yabancı garson ve müzisyenler hâlâ çalıştırılıyor, Sendika Başkanı işverenlerin hışmına uğrayacak

Şehrimizdeki bütün Türk garsonları ve Türk müzisyenleri yabancı uyruklu garson ve müzisyenlerin kanunsuz olarak çalıştırılmasından şikâyetçidir.

Bir aydan fazla bir zaman oldu. Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikası Beyoğlu Halkevinde bir toplantı yapmışlardı. 4 Eylûl günü yapılan toplantıda Bate musiki mensupları sendikası

(Devamı 4 ncü Sayfada)

● ● ●

Mersin Belediyesi de işçileri baştan atıyor!

Otel, Lokanta ve eğlence yerleri işçileri 18 saat çalıştırılıyor

Mersin (Özel) — Mersin Lokanta, Otel ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Başkanı Ismail Bayral, sendikanın 1.5 yıldanberi halledilmiyen derdi hakkında şunlar bildirmiştir:

«— Senelerden beri haksız olarak 18 saat çalışan garson arkadaşlarımızın, bu tahammül edilmez dertlerini halletmek için bir buçuk senedenberi Mersin Bele-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Hasta işçiler Herekede sokakta beklemek mecburiyetinde kaldı

Sigorta dispanserinde doktorlar iş göremiyecek halde - Acil vakalar için bir tek yatak yok

Herekeden Mehmet Özsar adındaki işçi arkadaşımızdan Sigorta Genel Müdürüne hitaben yazılmış aşağıdaki «açık mektub» u aldık. Ilgilileri nnazarı dikkatini çekmek için neşrediyoruz:

«Bin işçisi olan Hereke fabrikasında bulunan ve bir tek yatağı olmıyan dispanserde doktorlarımız bin bir müşkülât içinde vazife görmektedir. Binanın kifa-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Golden çikolata işçileri şikâyetlerini bildiriyor

iş müfettişi nasıl teftiş yapmış ?

Çikolata ve Şekerleme Işçileri Sendikası kongresinde işçiler Golden Fabrikasında işverenlerden ve onların vekillerinden şikâyet edip durmuşlardır.

Bir işçi şunları söylemiştir:

«— Bir deryaya düşmüşüz. O deryadan yüzüp de çıkamıyoruz. Büyüklerimize çıkıp da dertlerimizi dökemiyoruz. Fabrikamızda öyle manzara oluyor ki mümessiller patronları tutuyor.

Sendikacılar, inşallah imdadımıza sıhhiye gibi koşarlar.»

Bir başka işçi de demiştir ki:

«— Işçi mümessilleri âdeta

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Bira işçileri yeni yönetim kurulu

Bomonti Bira Fabrikası İşçileri Sendikası kongresi yapılmıştır. Yeni Yönetim Kurulu şu şekilde teşekkül etmiştir:

Başkan: Seyfi Demirsoy (237), Başkan vekili: Ahmet Ulusoy (155), Muhasip: Rifat Kıray (203), Veznedar: Naki Şenkan (225), Sekreter: Nizamettin Yalçınyuva (207), Üyeler: Şükrü Şenyılmaz (225), Koço Asmacı (212). Hüseyin Afacan (159), Neşet Belgin (145), Mustafa Oztürk (126), Bilâl Kutlu (121).

Başarılar dileriz.

Eyüb Sigorta Dispanseri nerede yapılmalı

Bir kısım işçiler Musevi hastahanesinin satın alınmasını istiyor

(Yazısı 3. cü sayfadadır)

Bakırköy işçilerinin odun derdi

Müteahhidin, sözünü tutmadığı bildiriliyor

Bakırköy Sümerbank Bez Fabrikası Işçi Mümessilleri, işçilerin kışlık odun ihtiyaçlarını karşılamağa karar vermiştir. Müteahhitlerden Mesut Kerimolla bir mukavele yapılmıştır. Müteahit işçilere çekisi 13,5 liradan kuru Rumeli meşesi vermeği kabul etmiştir. Fakat, iddiaya göre, müteahhid işçilere yaş meşe ile karışık odun vermeğe kalkışmıştır.

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Izmit iş bulma ajanlığı açıldı

İş ve İşçi Bulma Kurumu İstanbul Müdürlüğüne bağlı olmak üzere İzmitte bir ajanlık tesis edilmiş ve bu ajanlık 5 Ekimde törenle açılarak faaliyete başlamıştır.

Törende İş ve İşçi Bulma Genel Müdürü ile Kocaeli Vali muavini, İzmit Belediye Reisi, siyasî partiler ve matbuat mümessilleri, Kâğıt Fabrikası ve diğer işyerleri sahip ve mümessilleri, Sendikalar ve İşçi Sigortaları temsilcileri ile şehrin ileri gelenleri hazır bulunmuşlardır.

İzmit'te İş ve İşçi Bulma Ajanlığı tesis edilmiş olması muhitte büyük bir alâka ve sempati ile karşılanmıştır.

DARILMACA YOK

Ayrılık yarı ölmekmiş..

Gazetecinin vazifesi, Lala Paşa eğlendirmek, medhiyeler döşenmek değildir. Okuyucusuna doğru haber, doğru fikir vermektir. Şahıslara değil, dâvalara bağlanan gazetecinin her zaman düşmanı olacaktır. Fakat gazeteci, düşmanım var diye dâvasından ayrı düşerse mânen ölür.

Sendikacının vazifesi de, nâmuslu gazetecininki kadar güçtür. Yorucudur. Hattâ daha çetindir. Bu çetin yolu, bu güç işi, bu yorucu vazifeyi bırakıp da, laklakiyata dolu dizgin at koşturturlarsa... O vakit dâvadan ayrılık başlar.

ŞİMŞEK

Emekli Şömendöfer işçisi Konuşuyor :

Sendikalar ve siyaset meselesi

Sendika tarafsızlığından ne anlamalıyız?

Sendikalar siyasî değildirler. Bizde bunu böylece kesip atmışlar. Fakat bugün işsizliği protesto, düşük iş ücretlerinin arttırılması gibi münhasıran sendikaları işgal eden işçi meseleleri dahi bir bakıma siyasidirler. Çünkü bu meseleler evvel emirde iktisadidirler. Iktisadî meseleleri siyasetten ayırmanın ilmen de, tatbikat bakımından da imkânsızlığı herkesin malûmudur.

Meselâ ben şahsan Fransayı gördüm. Batı Avrupa da günde yetmiş yedi buçuk çeşit siyasî dolap döner. Nihayet işçiler de beşerdirler, şaşarlar. Yani her insan gibi şu veya bu siyasî cereyana kapılabilirler. Lâkin onlar hangi siyaseti benimserlerse benimsesinler işçi olmaktan çıkamazlar. Işçilerin birbirlerinden ayrılamıyan müşterek mukadderat ve menfaatları vardır. Siyasî kanaatları her ne olursa olsun, işçiler kendi sınıflarının iktisadî faydası ve gidişi için el birliği etmiye mecburdurlar. Işte bu elbirliği sendika çatısı altında kuvveden fiile çıkar. Nasıl ki bir milletin içinde her dinden insanların bulunması onların aynı milletten olmalarına engel değilse, tıpkı bunun gibi bir sendika içinde de her siyasî kanaatte işçi bulunması onların bir sendika etrafında birleşmelerine mani değildir. Şahsan İsviçreden geçtim. Bu memleketin bir yerinde Almanlar, öte tarafında Fransızlar, bir başka kısmında Italyanlar ayrı ayrı dilden konuşuyor ve yazıyorlar. Ama hepsine sorarsanız İsviçreli olduklarını söylüyorlar. Keza; Çinde ve Hindde Hiristiyan, Müslüman, Budist, Yahudi, Putperest ve İlah.. Çinli ve Hindli yaşarlar. Bunların hepsi de Çin ve Hind milletindendir. Kanaatımca sendikalar için de durum böyledir. Işçilerimiz arasındaki siyasî fikir ve kanaat ayrılıkları sendika ve sınıf birliklerine engel olmamalıdır. Demokrat bir idare nasıl aynı milletin her sınıf, her zümre, her ırktan ferdlerini hiç olmazsa kanun nazarında eşit sayıyorsa, tıpkı bunun gibi, sendika da, üyeleri teker teker hangi siyasete taraftar olurlarsa olsunlar onları her şeyden önce bir işçi olarak göğsüne basar. Camiye giren müslümanın içinden neler geçirdiğini kimse sormaz. Orada ne yaptığına bakılır. Sendikanın camiden farkı siyasî ve vicdanî düşünüşler bakımından tamamen layik olmasıdır. Sendika üyeleri de beğendikleri siyasî kanaatı taşımakta her vatandaş gibi serbesttirler.

Ne yazık ki biz bu işte hâlâ kapitülasyon devresindeki Osmanlı ağalığını yaşıyoruz. Kendi yurttaşlarımıza karşı Allah, yabancılara karşı kul kesilmekten kurtulmuyoruz. Falan işçi filan kanaatı besliyormuş, veya vaktiyle beslemiş diye sendikalara almamaya kalkışıyoruz.

Öte taraftan zencilere hürriyet tanımıyan Amerikanın siyasî ve iktisadî menfaatlarını müdafaa eden bir yabancı sendikacıyı alkışlıyanlar oluyor.

Haremlikte sabah ve öğle taamlarını gizlice zıkkımlanıp her türlü işini gördükten sonra selâmlığında kendisini bekliyenlere oruç keyfi taslıyan Osmanlı ağalığı yapmıyalım.

Vatanseverlik, samîmilik güzel şeydir.

Dünya işçi sınıfı tarihine bir bakış

İngilterede işçi sınıfının doğuşu ve işsizler ordusunun teşekkülü

İngilterede işçi sınıfı nasıl teşekkül etti? Bunu anlamak için tarih sahifelerini çevirmemiz lâzım geliyor.

Yün, Ingilterenin başlıca istihsal maddesi idi. Bunu istihsal için koyun, keçi, bunlara da meralar lâzımdı. Yün bol kâr getirdiği için Ingiltere halkı tarafından «mukaddes bir eşya» addediliyordu. Bu bakımdan bunu elde etmek için lüzumlu hayvanları besleyebilecek mer'alara ihtiyaç vardı. Bu bakımdan mer'alar genişledikçe köylünün istimlâk seyri sür'atlendi. Köylüleri topraksızlaştıran bu seyir Ingilterede iki devreye ayrılır. Birinci devre 15 inci asrın sonundan başlar ve 16 ncı asrın sonuna kadar sürer. 150 senelik bir duraklama devresi geçtikten sonra 18 inci asrın ikinci yarısında ikinci devre başlar. Bu devre de 19 uncu asrın ikinci yarısında sona erer.

Işçi sınıfının Ingilterede doğması şeklini öğrenebilmek için ziraî inkılâptan önceki köylülerin halini bilmemiz gerektir.

Ingilterede ziraî inkılâp yapılmadan evvel müstakil küçük toprak sahipleri memleketin büyük bir çoğunluğunu teşkil ediyordu. Derebeylerinin kudreti, kendisine tâbi olan köylü sayısı ile ölçülüyordu. Onun için toprak derebeyleri bir çok köylüleri kendi tabiiyetlerine bağlı bir halde yaşatıyorlardı. 15 inci asır, toprak sahibi köylüler için parlak bir devirdi. Köylerdeki topraklar yavaş yavaş elden ele geçti. Nihayet 157[illegible] de bir kararname neşredildi. Bu kararnamede bir kişinin ancak 200 koyun besliyebileceği bildiriliyordu. Bu suretle hükûmet lordların küçük toprak sahipleri üzerinde devam ettirmeğe başladıkları tazyiki ve istismarı önlemek istiyordu. Lordlar bu kararname aleyhinde bulundular. Fakat Ingiliz köylüleri de tabiî iktisada dayanan kapalı bir bütün halinde bulunuyorlardı. Hiç bir iktisadî teşebbüs bahis mevzuu değildi. Ticarî ve sınaî talepleri karşılayacak bir toprak işletmesi teessüs etmemişti. Bu bakımdan lordlar, kararnameye rağmen diledikleri gibi hareket edebildiler.

Yazan :

Cahit UMUT

Toprakların durumu şu idi:

14 üncü ve 15 inci asırlarda mer'alar ve otlaklar sürülen araziye nisbetle 3 - 4 defa küçüktü. Halbuki 17 nci asırda bu nisbet bire bir ölçüsünde idi. Lordlar, kendi sürülerini kendi topraklarında otlatıyordu. Gayet az toprağa sahip olan mülk sahipleri lordların irade ve arzularına tâbi oluyordu. Lordlar bütün topraklarının sahibi gibi idiler. Nihayet lordların, küçük toprak sahipleri üzerindeki baskıları o hale geldi ki küçük toprak sahiplerinin ellerinde hiç bir arazi parçası kalmadı.

Lordlar topraklarını çitle çeviriyorlardı. Bir taraftan da mer'alar çoğalıyor, Lordlar, âciz duruma düşen köylülerin evlerini yıkıyordu. Küçük köylüler hiç bir iş yapamıyacaklarını anladıkları için kendi topraklarını lordlara memnunlukla vermeğe başladılar. Ve gündelikçi olarak çalışmayı tercih ettiler.

16 ncı asırda kiliselere ait büyük toprakların Kral eline geçmesi ve bu suretle bir ıslahat yapılması ile küçük köylü topraklarının zecrî istimlâki hareketi başlamış oldu. Krala ait topraklar da lordlara dağıtıldı ve böylece toprak, spekülâsyon eşyası haline geldi. Tüccarlar köylülere hulûl ettiler. Köy topraklarını kiraladılar. Koyun sürüleri beslettiler. 18 inci asırda ve bilhassa bu asrın ikinci yarısında arazi istimlâki son derece arttı. Çiftlikler birleşip büyük çiftlikler halini aldı. 19 uncu asrın başlangıcında toprak mülkiyetinin birleşmesinde ve çiftlik arazisinin etrafının çitle çevrilmesinde görülen sür'atin sebepleri kapitalist ziraatin başlaması ve şehirlerin inkişafıdır.

17 nci asrın sonlarında asilzadeler ve kapitalistler toprağı serbest ticaret eşyası haline getirdiler. Şehirdeki kapitalistler köyden akan iş kuvveti selini çoğaltmak için bu durumun gelişmesine hizmet ediyorlardı.

Köylerin topraksızlaştırılması, iç pazarlarda ziraat mahsullerinin istihlâkini ve iç pazarların genişlemesini intaç etti. Köylü, istihlâk edeceği şeyleri evvelce kendisi istihsal ediyordu. Toprağı elinden gittiği için evvelce istihsal ettiklerini şimdi satın almak mecburiyetinde kalıyordu. Ham maddeler ve istihlâk eşyaları bu suretle emtia haline gelmişti.

Tüccar da toprak sahibi olmak, koyun sürüsü beslemek hevesine kapıldı. Toprağın işlenmesi mükemmelleşti, hayvan bakımında terakki kaydedildi. köy ekonomisinin kapitalistleşmesi yoluna girildi.

Kapitalin köye girmesi bir taraftan küçük toprak sahiplerinin yavaş yavaş fakirleşmesine, bir taraftan da büyük toprak sahiplerinin zenginleşmesine sebep oldu. Bir taraftan da sanayi şehirleri türüyor ve şehirlerde nüfus artıyordu.

Sermaye bir kuvvet haline geldikçe iş kuvvetine olan ihtiyaç da beliriyordu. İngiliz sanayiinin başlıca şubesi olan yün sanayii gittikçe gelişmeğe başladı.

Makinenin inkılâpçı ehemmiyeti 18 inci asrın sonlarında anlaşılmış oldu. Makine, işçi istismarını arttırdı. Makine ile birlikte fabrikaya kadın ve çocuk sa'yı de girmeğe başladı. Makine, emtianın istihsali için lüzumlu olan iş gününü kısalttı, iş ücretini azaltı, bu suretle de daimî bir işsiz ordusunun varlığına sebep oldu.

Işsizlik meydana gelince bir kısım işçiler, makinelerin düşmanı kesildiler. Sanki kabahat makinelerde imiş gibi hareket ettiler. Makineleri kırdılar. Fakat makineler yeniden yapılıyor, kadın ve çocuklar yapılan yeni makineleri kolaylıkla işletiyor, şehirdeki işsizlere köylerden akın eden fakir tarım işçileri katılıyordu.

Carlton Hayes; Omer Rıza Doğrul tarafından tercüme edilen «Ingilteredeki Sanayi Inkılâbı» adlı eserinde bu durumu şöyle hulâsa eder:

«En mühim mesele, işçi sınıfının sermayedarlık sistemi altında gerilemesi idi. İş saatleri uzundu ve ücretler çok azdı. Iş şartları gayri sıhhî idi. Müstakil ve yurdsever çiftçi evini ve istiklâlini kaybetmişti. Makine karşısında saatlerce ve saatlerce eğilmek yüzünden bunların omuzları düşüyor, yanakları çöküyor, kadınların ve çocukların alınmaları daha feci neticeler doğuruyordu. Fabrikalarda çalışan kadınların çocukları cılızdı. Bunlar bakımsızlık yüzünden korkunç bir şekilde ölüyorlardı.»

Hukuk KÖŞESİ

Tahkimin aksalıkları

II

Yazan: Av. Halûk Barutçuoğlu

Iş ihtilâfları Yüksek Hakem Kuruluna gelince; Iş Kanununun 83 üncü maddesinin B bendine göre bu kurul şöyle teşekkül etmektedir:

«Yüksek Hakem Kurulu Başvekil tarafından seçilecek olan Devlet Şûrası ikinci reislerinden birinin başkanlığı altında aşağıda yazılı tarzda teşekkül eder

1) Fakülte veya yüksek mektep profesörleri arasından iktisat vekilinin seçeceği bir zat,

2) Iş Kanunu tatbikatile muvazzaf dairenin en büyük âmiri,

3) Iktisat vekâletinde, işin mahiyetine göre, keyfiyetle ilgili görülen diğer dairenin en büyük âmiri,

4) Adliye Vekâleti Hukuk Işleri Umum Müdürü,

5) Iktisat Vekâleti hukuk müşaviri,

6) Dahiliye Vekâleti hukuk müşaviri:

Bazı mühim iş ihtilâfları için Iktisat Vekili, yukarıda sayılanlardan başka bitaraf iki zatı daha «Yüksek Hakem Kurulu» na âza seçebilir.»

Görülüyor ki umumiyetle 7 ve bazı ahvalde 9 üyeden teşekkül edecek olan Yüksek Hakem Kurulunun daimî üyeliklerinden 5 tanesi bakanlıklar memurlarına aittir. Yani her halde ekseriyet memurlar tarafındadır. Eğer bu memurların - bilhassa devlet, vilâyet veya belediyeleri ilgilendiren bir ihtilâfta - bitaraf kalabilecekleri iddia edilirse, denilebilir ki bakanlıkların zaman zaman, meselâ nef'i hazine bakımından, verdikleari kararları hatırlamak bu iddiayı reddetmek için kâfidir. Halbuki bir ihtilâfı halledecek olan hâkimin ne kadar tarafsız olması icabederse elbetteki hakemin de o kadar tarafsız olması gerekir. Bu sebepten hükûmet memurları Hakem Kuruluna nihayet bilgi vermek suretile yardım edebilirler, fakat reye iştirak etmemelidirler. Zaten bu memurların Hakem Kurulunda bulunuşlarının sebebi, işe daha ziyade vâkıf addedilmelerindendir zannederiz. Oysaki bir hususa vâkıf olmak o işte tarafsız kalabilmek demek değildir.

Sonra 3 bakanlığın hukuk müşavirlerinin aynı zamanda kurulda bulunmaları da hangi zarurete istinat etmektedir? Eğer Hakem Kurulunu teşkil edecek kimselerin daha ziyade hukukçu olmaları isteniyorsa, ki kısmen doğrudur. Bu halde. bunların aynı zamanda, hâkimlere has hiç bir teminatları olmayan birer memur olmaları da neden icab etmektedir bilmiyoruz?

Vilâyet Hakem Kurulları hakkında olduğu gibi Yüksek Hakem Kurulunun kuruluşu hakkında da sayın Prof. Ferit Hakkı Saymen'in fikirlerini aksettirmeden geçmiyeceğiz. Sayın Profesör bu hususta şöyle demektedir:

«— Vilâyet Hakem Kurulu için duyulan endişeler Yüksek Hakem Kurulu için tamamen varit olamaz. Zira Bakanlığa bağlı iki daire âmirinin bitaraf olmıyacakları ve devlet tarafını iltizam edebilecekleri muhal olarak düşünülse bile, bunlara mukabil heyette bir yüksek hâkim, bir profesör ve ayrı ayrı bakanlıklara bağlı üç hukuk müşaviri veya Hukuk Işleri Müdürü yer almaktadır. Maamafih devlet işletmelerinin büyük bir kısmının Iktisat Vekâletine bağlı bulunması, bu vekâletin ilgili daire müdürüne ayrılan hakemlik yerini de şüpheli kılıyor. Ayrıca 83 üncü

(Devamı 3 üncü sayfada)

Bize göre :

Gürledi, yağmalıdır

Yazan : MÜNİP KOÇOĞLU

Mensucatçının «Yerli Malı» neyse, Oleyis'in «Tebaalı» sı odur. Mâmul garson, mâmul müzisyen, mâmul artist ithalinin Oleyis'de işsizliği doğurduğu ve bu mâmul denilen malların Oleyis mallarından hiç de yüksek kalitede olmadığı iddiası var.

Ayrıca, Liberasyon listesinde Oleyis bir ithal malı olarak gösterilmemektedir.

«Tebaa» markalı Oleyistlerimiz, piyasaya «Kupon» diye sürülen «Naylon Oleyist» lere meydan okuyorlar.

Dayanıklılık mı? diyorlar: Biz yalnız işe değil açlığa da dayanıyoruz.

Zarafet mi?: İşte Elen ve İstanbul tiplerimiz meydanda.

Ucuzluk mu?: Bizden ucuzu can sağlığı, yüzde onlar bile sallantıda.

Çalışkanlık mı?: İşte Oleyis. Türkiyede yegâne Federasyonu bulunan iş kolu.

Şimdi nokta satır başı yapalım.

Yabancı sermayenin teşriflerine halılar serip kurbanlar kestiğimiz, yabancı mâmullerin sel gibi sokakları basmasına bereketli yağmurlar dediğimiz, yabancı turistlerin tozlu ayaklarına türap olduğumuz, yabancı uzmanların göz kırpışlarındaki keramete şeksiz şüphesiz iman getirdiğimiz ve bütün bu yabancıların dolu dizgin kamçılandığı şu sırada kalkıp da Oleyis'cilerin yabancı işçiler hakkındaki dileklerine Olrayt — yes mi diyecekler? Hiç aklımız kesmiyor.

Gelelim aklı kesenlere:

Ara seçimleri kampanyasına rastlıyan bir Oleyis Kongresini takip edip söz alan D. P. Millet Vekili ve Istanbul İl Başkanı Mükerrem Sarol:

«Şu baş ağrısını atlatalım, sizi temin ediyorum bu dileğinizi derhal yerine getireceğim» demişti.

Gürlemişti... «Derhal» in üzerinden bir ay geçtiği halde hâlâ yağmadı. Biz bu yağışı merakla beklemekteyiz. Oleyist'ciler sabırsızlıkla ve biraz da endişe ile bekliyorlar. Gürledi yağmalıdır.

Hatırlar mısınız?

SILAH YERINE YAG ISTIYEN IŞÇILER

Hitler, Ikinci Cihan Harbinde hür milletleri esir etmeğe çalışırken Krupp Fabrikalarına güveniyordu. Çünkü, bugün gazetelerin yazdığına göre;

Krupp Müessesesi olmasaydı, Hitler, Avrupa seferine çıkamazdı. Muazzam bir saha kaplayan bu fabrikalar; 1939 dan 1943 e kadar sadece harp endüstiri için çalıştıktan sonra, bir bombardıman esnasında tamamen harap edilmişti. Krupp'un silâh fabrikalarının üzerine 3.500 yıkıcı bomba, 95.000 yangın bombası ve 17.000 fosforlu yangın bombası atılmıştı. Fakat, bugün Krupp Fabrikasının bulunduğu saha üzerinde kimse, artık silâh imal etmek niyetinde değildir.

Krupp Fabrikalarının harabeleri kaldırılacak ve yerlerine yeşil sahalarla, geniş bir otomobil caddesi açılacaktır 15.000 işçi, oralarda bu işle meşguldür.

Ve işçiler bugün şu parolayı ortaya atmıştır:

Silâh değil, yağ istiyoruz.

Almanya, şimdi bu vecizeye uyarak, eski Krupp Fabrikalarını yiyecek ve yakacak imalâthaneleri haline sokmuş bulunuyor.

İşçi Röportajları

Yazan :

İbrahim Güzelce

Sarıgöl Tugla Harmanındaki İşçilerin Acıklı Durumu...

Hastalanırlarsa yardım eden olmaz - Tatil günleri de çalışır, aynı ucuz yevmiyeyi alırlar 30-40 kisi çalısırlar ama is kanununa tabi değiller

(Geçen sayıda çıkan kısımda, Sarıgöl tuğla harmanına giden röportajcı arkadaşımız, bir işçi ile konuştuğunu yazmıştı. 30 — 40 kişinin çalıştığı tuğla harmanının İş Kanununa tâbi olmadığını söyliyen işçi şunları bildirmişti:

«— Geçenlerde İş Kanunundan bahsetti diye İstanbullu bir arkadaşımızı patron işten çıkardı.»

Bu konuşma şöyle devam ediyor:

— Bu arkadaşınız ne dedi size?

— Bir gece yarısı, dehşetli bir yağmur yağmıya başladı. Hepimiz yataklarımızdan fırladık. Tuğlaları kurtarmak için tam 3 saat yağmurun altında çalıştık. Hafta sonu, paralarımızı alırken, o, yağmurlu gecede çalıştığımız 3 saati de istemiş. Patron vermemiş. Arkadaş buraya yeni geldiği için bilmiyordu. Halbuki bizim hiç birimiz, ne kadar çalışırsak çalışalım yevmiyemizden başka bir şey alamayız. Gece, koğuşta, o arkadaş bu sizin dediğiniz kanundan lâf açtı. «Kanun var» dedi. «Nasıl vermezlermiş». Ertesi gün kâhya adamcağızın gece söylediklerini aynen patrona nakletmiş. Patron: «Ben böyle adam istemem» diye yol verdi.

— Öyle ise siz şimdi pazar günü çalıştığınız halde gene aynı yevmiyeyi alacaksınız öyle mi?

— Tabii beyim, diye gülümsedi... Aynı yevmiyeyi almayıp da ne yapıcak?...

— Hasta olduğunuz zaman patron yevmiyelerinizi verir mi?

— Vermez... Koğuşta yatarız, iyi olursak ne alâ, yoksa bizi hastahaneye yatırttırır.

— Peki, havanın yağmurlu olduğu günler ne yaparsınız?

— Hiç!.. Otururuz.

— Ya yevmiyeler?

— Vermez!...

— O zaman senin 2,5 lira olan yevmiyen haftanın 2 günü yağmurlu olursa 150 kuruşa düşecek..

Başını önüne eğdi. Müteessir olmuş bir hali vardı. Kısa bir müddet düşündükten sonra, çaresizlik içinde kalmış bir insan halile başını sol omuzuna doğru eğerek:

— Elden başka ne gelir beyim? dedi.

Trabzonlu Hasan Bulut'a allahaısmarladık diyerek ilerledim. Biraz ötede, 60 - 65 yaşlarında kadar tahmin ettiğim bir ihtiyar, el arabasına pişmiş tuğlalardan dökülen parçaları doldurmuş sürüyordu. Selâm verdim. Mukabele etti.

— Bunlar neye yarıyor baba, dedim.

— Tuğla pekleşsin diye çamurun içine katılıyor, dedi.

Dermansız görünen bir hâli vardı.

— Hastasın galiba, diye sordum.

— Eh pek iyi de değilim hani, diye gülümsedi.

— Kaç lira yevmiye alırsın?

— 2 lira.

— Çok az... Kaç saat çalışıyorsunuz?

— Sabahları 7 de işbaşı yaparız akşamın 7 sine kadar... Ben Ramide otururum... Eve varıncaya kadar 8 olur. Çok kereler de 8 - 8,5 da ancak kurtuluruz buradan..

— Kaç kişiye bakıyorsun bu yevmiye ile?

— Bakmak ne demek oğlum?.. Bir kaç kuruş yardımımız oluyor işte... Öldürmiyecek kadar... Evde elime bakan 2 torun, kocası askerde bir de gelin var... Bak, harman bu günlerde sona erecek... Ondan sonra ne yapacağız? Gençlerin bile boşta gezdiği bu zamanda, benim gibi ihtiyara kim iş verir ki?...

İçim burkuldu. Yürüdüm. 2,5 lira yevmiyeye mukabil 11 - 12 saat çalışmak.. Hem de binbir mahrumiyet ve en ağır çalışma şartları altında... Kendisinin boğazını bile güç doyuran bir ücret karşılığı çalışan bu beli bükülmüş ihtiyarın, ondan imdat bekleyen gelini ile 2 torunu gözlerimin önünde canladı. Sonra, Ticaret odasının geçinme endeksinde 3 nüfuslu bir ailenin yaşayabilmesi için ileri sürülen rakamları düşündüm...

⁂

Ocaklar arasında dalgın dalgın dolaşıyorum. Bu ocaklar tam bir haftadır durmamacasına geceli gündüzlü yanıyormuş. Geçenlerde, bunları yağmurdan korumak için üstlerini branda ile örtmeye çalışan işçilerden üçünün, kömür zehirlenmesinden dişleri kenetlenmiş, ölüm etraflarında perende atmış!.. Fakat, bir tesadüf eseri olarak ölmemişler. Tesadüf eseri diyorum, çünkü, hâdise meydana geldiği zaman, hastaları bir hastahaneye nakletmek imkânlarından tamamen mahrum bulunan harman için bu iş âdata bir seferberlik önemini haiz olmuş! Nasıl olmasın ki?.. Bir kere, vakit gece yarısını geçkin bir zaman. Sonra, nakil işini yapacak vasıta yok... Haydi vasıta mevcuttu diyelim; bu sefer de, o yağmurda, çamurda o vasıtayı sıhhatle şehre ulaştıracak bir yol yok.. İmdadı sıhhî çağırmak lâzım ama telefon yok... Telefon olsa bile oraya gelecek imdadı sıhhî yok!.. İşte, bütün bu yokluklar karşısında, kendilerinin mutlaka bir hastahaneye kaldırılması gereken, dişleri kenetlenmiş, ağızlarından köpüklü salyalar akan 3 insan var... Harmanda bulunanlar, bu durum karşısında düşünmüşler, taşınmışlar son ve nihaî bir karara varmışlar:

«Işi kadere terketmek!..» Ve kader o 3 insanı öldürmemiş!..

Eyüp sigorta dispanseri nerede yapılmalı

Sendikalar birliği saymanı Ali Aygen, Eyüp Sigorta Dispanserinin Silâhdarağa yolu üzerinde satın alınan yerde yapılmasını doğru bulmamaktadır.

Bu görüşü Tekstil Sendikası da benimsemiş ve Sigorta Genel Müdürlüğüne aşağıdaki yazıyı göndermiştir:

«Sigortanızın Istanbulda işçi kesafetinin çokluğu göz önüne alınarak dispanser ve hastane inşaatına hız verdiğini yakından müşahade etmekle memnuniyet duymaktayız.

Sendikamızın edindiği malûmata göre, Balatta tam teşekküllü ve 200 yataklı Musevi Hashanesi satılığa çıkarılmıştır.

Buna sebep, Istanbulda meskûn Musevilerin ekseriyeti Filistine hicret etmeleri üzerine hastanenin senelik 250 liralık masrafının karşılanmamasıdır .

Adı geçen hastanenin bulunduğu Balat semti Haliç civarında bulunan ağır sanayiin tam merkezini teşkil etmesi bakımından Sigortaca satın alınması Istanbul işçisine büyük faydalar sağlıyacağı muhakkaktır. Şöyle ki :

Balattan Silâhtarağa Elektrik Santralına kadar yalnız sahil boyunda 35, Eyüp ve Rami civarında ise 11 fabrika vardır. (Bu rakama küçük atölyeler dahil değildir.) diğer taraftan Balat semtinden Atatürk Köprüsüne kadar olan sahil boyunca 36 fabrika vardır. (Küçük atölyeler hariç) Bunun haricinde Beyoğlu ciheti Haliç boyunda da 16 iş yeri vardır. (Küçük atölyeler hariç).

Haliç bölgesinde işçi kesafetine karşılık olarak hali hazırda sigortanın bu semtte Bahariye yolu üzerinde yeni inşa edilen dispanser (ile hali hazırda faaliyette bulunan Eyüp Dispanseri oraya nakledileceğini göz önüne alarak) Defterdar Reviri yanında, adı geçen hastaneyi Işçi Sigortası kendine mal ederse Istanbul işçisine büyük bir izmete bulunacağına kaniiz.

Temennimizin bir ân evvel yerinde tetkikini rica eder saygılarımızı arzederiz.

Başkan
Bahir Ersoy

Hukuk kösesi

(Baştarafı 2 ci sahifede)

maddenin B bendinin son fıkrasındaki hüküm, tatbik edilirse, bu şüphelerin çoğalması tehlikesi vardır. Filhakika mezkûr hükme göre: «Bazı mühim iş ihtilâfları için Çalışma Bakanı yukarıda sayılanlardan başka bitaraf iki zatı daha Yüksek Hakem Kurluna âza seçebilir.» Bakan tarafından seçilecek olan bu zevat hakikaten bitaraf ve müstakil iseler, bütün endişeler silinip süpürülür; fakat bunlar sadece şeklen bitaraf olup, fiilen hükûmetin emir ve nüfuzu altında bulunuyorlarsa devletin alâkalı bulunduğu ihtilâfların halline memur Yüksek Hakem Kurulunda ekseriyet bu şekilde temin olunabileceğinden, endişeler tekrar canlanabilecektir.» [1]

Il Hakem Kurulları hakkındaki görüşlerine nazaran sayın profesörün daha toleranslı bir görüşle tenkit ettikleri Yüksek Hakem Kurulunun teşekkülü hakkındaki fikirlerine biz bir noktada iştirak edemiyeceğiz:

Bilhassa devletin alâkalı bulunduğu ihtilâflarda hakem olabilme bakımından Çalışma Bakanlığı memurlarının ve Iktisat Vekilinin seçeceği kimselerin bitaraflığından şüphe edebildikten sonra diğer bakanlıklar memurlarının tarafsız kalamama ihtimalinin akla gelmeyiş sebebini anlıyamıyoruz? Kaldı ki Yüksek Hakem Kurulu, kuruluş bakımından, bütün itiraz ve itimatsızlıkları önliyebilecek kadar geniş imkânlara sahip yani Universite, Yüksek Okul ve bütün Yüksek Mahkemeleri sinesinde toplayan bir şehirde, hükûmet merkezinde teşekkül etmektedir.

Bize göre Yüksek Hakem Kurulunun teşekkülüne gerek bakanlıklar, gerekse Başbakanlığın bütün müdahaleleri yersiz ve itimad kırıcıdır. Kurula seçilecek hâkim ve profesörün dahi hiç olmazsa mensup oldukları topluluk tarafından intihap edilmelerinin daha isabetli olacağı kanaatındayız.

---

[1] İçtimaî Siyaset Konferansları. Ikinci kitap, sayfa 115 de 19 No. lu not.

HİKÂYE

Huriyenin haftalığı

Yazan: Rüştü Ceyhan

Huriye'nin küçük bir memur olan kocası işinden çıkarıldıktan sonra aile dehşetli bir yokluğa düştü.

Haftalarca peynir, ekmek, kara zeytin ve çayla geçindiler. Huriye'nin kocası, büyük şehrin taksi, tramvay, apartıman, otobüs kalabalığı içinde evinin kaybettiği ekmeğini boşuna aradı...

Bir gün karısı:

— Kocacığım, dedi, bu böyle devam edemez! Görüyorum, bütün gün taban tepiyorsun... Sen dur da biraz da ben şansımı deneyim!

— Ne yapmak niyetindesin?

— Bir ahbabımın kızı trikolarda çalışıyor. Bana çorapta bir iş bulmuş.. Atölyelerimiz karşı karşıya...

Adam boş gözlerle karısına baka kaldı.

Kadın:

— Ne diyorsun? dedi. Çalışayım mı?

— Emel ne olacak?

— Seninle kalacak!

— Tahta silip, çamaşır da yıkayacak mıyım?

— Ne münasebet kocacığım... Sen yalnız çocukla...

— ....

Ve bir sabah kocasile kızı Emel'i yataklarında uyur bırakıp, evden çıktı.

Adam uyanınca karısının yokluğunu dehşetle gördü. Kızına baktı. Minik burnu, dudakları, mavi damarlı göz kapaklarile, uyuyordu. Ilk peşin bir çorap atölyesini tasarlamağa çalıştı. Şimdiye kadar böyle bir yer görmemişti... Yalnız, kadınların bir takım erkeklerle birlikte çalıştıklarını duymuştu. Maamafih, karısının nasıl bir kadın olduğunu, eteğine pislik bulaştırmıyacağını bilirdi. Bunu gayet iyi bilirdi amma...

— Annee!!

Döndü. Kızı uyanmış, iri gözlerile kara kara bakıyordu.

— Anne gitti, dedi, attâ gitti anne.. Mamma getirecek Emel'e!

Kız yarım yarım:

— Anne ditti! dedi, attâ...

— Attâ gitti ya.. Mamma getirecek...

— Anne, mamma...

— ....

Bu sırada büyük bir saatin önünden geçiyorlardı. Huriye'nin gözleri saata ilişti:

— Sekize geliyor! dedi, Emel'im yanmıştır şimdi!

Ahbabın kızı:

— Merak etmeyin, dedi, yanında babası var...

— Evlâdım... Uyanır uyanmaz ilk işi «anne!» demektir... Babası akıl etse de bâri çiş tutsa...

— Merak etme Huriye abla...

Huriye rüyada gibiydi. Kocasının bütün bunları akıl edemiyeceğini, çocuğun soğuk alıp hastalanacağını, hastalığın ihtilâtlara meydan vereceğini, kızın belki de...

Ahbabın kızı neler anlatmıyordu halbuki:

— ... insan demirden de, taştan da serttir! Babam öldüğü zaman ben senin Emel'den daha küçükmüşüm, annem tütünde çalışırmış, beni evde bırakır bırakır gidermiş işe... Senelerce böyle... Ne oldu? Öldüm mü?

Huriye:

— Evlâdım... diye mırıldandı, talihsiz yavrum...

— Böyle şeyleri at kafandan Huriye abla... Hiç faydası yok. Ustelik insanı üzer, harap eder!

— ....

Işi formacılıktı.

Daracık bir odada, yüzlerce, binlerce çorab ütülemek. Temmuz güneşinin serçeleri bile saçak altlarında soluttuğu günlerdi. Bir taraftan odanın tek penceresinden vuran müthiş güneş, öbür tarafta, çorapları ütülediği kocaman ütünün sıcaklığı! Kırmızı bir yaylâ testisi gibi sızarak akşama kadar ayak üstü çalışmak!

— ....

Alıştı.. Sıcağa, güneşe, ayakta durmaya, atölyenin dinmek bilmeyen mihaniki şakırtısına, her şeye alıştı. Hele kocasının Emel'i gayet iyi tuttuğuna aklı kesince, neşesi yerine geldi, bir taraftan iş görürken bir taraftan da türkü söylemeğe bile başladı.

Akşam üzerleri işten çıktığı zaman kızıyla kocasını kendini bekler buluyor, yorgunluğunu hemen unutuyordu. Başlıyordu kızını deli gibi, çılgın gibi sarıp öpmeğe.. Sonra neler anlatmıyordu!

Yeni tanıştığı arkadaşları içinde öyle sefil, öyle perişanları vardı ki.. Ya çapkınlar! Hele kırk beş yaşlarında bir Maryam vardı, erkek gibi bir kadındı.. Hiç evlenmemişti. «Kendimi bildim bileli çalışır, yaşarım! derdi, böyle olunca ne ihtiyacım var benim kocaya, daskala, hattâ Hıristos'a!»

Eve gelir, Huriye hâlâ anlatırdı.

Meselâ derdi ki:

—Kocacığım, yaptığım iş çok ağır amma, parası çoktur, herhalde.. Elli lira filân.. Belki de altmış, kimbilir?

— Niçin sormuyorsun?

— Sıkılıyorum.. Hafta başına ne kaldı şurda? Eğer elli, yahut altmış lira olursa haftalığım, iki odalı bir eve taşınırız! Sana taksitle güzel bir kostüm, bir çift iskarpin, gömlek... Sonra asıl mühimi, bir masa uyduralım, yemek masası, iskemleler, tabaklar...

— Bir de radyo ister o zaman!

— Canın sağ olsun kocacığım.. taksitle değil mi? Kızıma da neler neleer alacam...

Böyle bir gün mahallenin asık yüzlü, koca bıyıklı bakkalına gitmiş:

— Hafta başında borçlarımızı ödeyeceğim artık! demişti.

Adam:

— Gömü mömü mü buldun yoksa? deyince, gururla:

— Hayır, cevabını vermişti, çalışıyorum!

— Haftalık kaç?

— Elli!

Bakkal şaşmış kalmıştı da, o:

— Her gün bir paket cigara ver kocama!

Deyip ayrılmıştı.

— ....

Hafta sonunda paralar verilmeğe başladı. Parasını alan çekildi, alan çekildi.. En sonra sıra Huriye'ye geldi. Patronun önündeki bir kâğıdı imzalayıp, para zarfını aldı.

Elli veya altmış lira olması lâzım geldiğine öyle inanmıştı ki, zarfı açıp bakmak aklına bile gelmedi.

Kocasile kızı gene bekliyorlardı. Zarfı uzattı, Emel'i kucakladı.

Adam:

— Haftalığın kaç liraymış? diye sordu.

— Bilmem.. Zarfın içinde işte!

Adam zarfı açtı, paraları saydı:

— Burda on iki buçuk lira var! dedi.

Huriye hayretle baktı.

— Hadi!

— Işte.. Beş tane iki buçukluk!

Çocuğunu bırakıp koştu. Onu sakin sakin dinleyen patron:

— Sana elli lira haftalık verecek değilim ya!

Dedi.

Huriye'nin gözleri karardı. Atölye tepesinde fırıl fırıl döndü ve koca bıyıklı mahalle bakkalı asık yüzüyle kafasında belirdi.

ÜS A ARŞİV BELGESİ

Köylü ve şehirlinin durumu

(Baştarafı 1. ci sahifede)

yük şehirlere akın etmeleri, üzerinde ısrarla durulacak bir derd halinde kendini belirtti.

Işsizliğin arttığını Çalışma Bakanı Nuri Ozsan şu rakamlarla ifade ediyor:

«1950 senesinde Iş Işçi Bulma Kurumuna 32.203 işçi müracaat etmiş, bunlardan 13.960 kişi yerleştirilmiştir. 1951 Ağustos ayına kadar 49.700 kişi müracaat etmiş, bunlardan 15.475 kişi yerleştirilmiştir. Bu hâle göre yapılan müracaatların üçte biri karşılanmış bulunmaktadır.»

Yani bu yıl sekiz ay içinde iş istiyerlerden 17.497 kişi daha fazladır.

Istanbul Milletvekili Ihsan Altınel işsizliğin önlenmesi için köylünün kalkınması lâzım geldiğini söylüyor. Hattâ diyor ki:

«— Köylü kalkınacak ve her köylü köyüne bağlanacak olursa ilçelere ve illere akın önlenmiş olacaktır. 1952 bütçe müzakerelerinde Istanbul ilindeki işsizlik âfetini önlemeğe elbirliği ile çalışacağız.. Bir kaç ay sonra işsizliğin yarıdan fazla ortadan kalkacağını şimdiden sizlere müjdeleyebilirim.»

Bu «müjdelemeğe» rağmen Istanbul Milletvekili Mükerrem Sarol köyler hakkında şu müşahedesini bildirmiştir:

«— Istanbul köylüleri bugün ümmet hayatı yaşamaktadırlar. Bir çoklarında yol yoktur, su yoktur.»

Vali ve Belediye Reisi Profesör Fahreddin Kerim Gökay da şöyle demektedir:

«— Istanbulun hemen dizinin dibinde sayılabilecek öyle köyler vardır ki bunlar kuruldu kurulalı Vali yüzü görmemişlerdir. Gezip dolaştığım köylerin çoğu kablettarih bir hayat yaşamaktadır.»

Tarihten önceki devirlerdeki taş devrini yaşayan köylülerimiz, ümmet hayatı süren vatandaşlarımız bir kaç ay içinde kalkınacak ve Istanbuldaki işsizlik önlenecek!.

Halbuki Ziraat Bankasına borçlu köylüler borçlarını ödeyememekte, banka, hacız edecek eşya veya mal bulamamaktadır. Köylüler topraksız ve istihsal âletlerinden mahrum kaldıkça, toprak ağalarının sömürgesi halinde yaşarsa ne köy kalkınır, ne şehirlere akın durur.

Şehirlerdeki patron - Işçi durumu bu şekilde devam ederse ne işsizlik önlenir, ne de işçilerin yüzünde kan kalır. Sağlık Bakanının dediği gibi nüfusun yarısı veremden, hem de genç yaşta göçer gider.

Memleketin temel dâvalarını halletmek için işçi sınıfının teşkilâtlı faaliyeti ve haklarını birer, birer elde edecek kuvveti kendinde bulması lâzımdır. Köylü sefil, şehirli işsiz kalırsa memleket kalkınamaz.

Milletvekili Mükerrem Sarol

(Bas tarafı 1 inci sayfada)

üyeleri de hazır bulunmuştu. O gün Istanbul Milletvekili ve Demokrat Parti Il İdare Kurulu başkanı Dr. Mükerrem Sarol da toplantıya gelmişti.

Işçiler dertlerini birer birer döktüler:

«Turizm Kanun tasarısı hazırlanıyor. Bu kanuna bir madde konulacak. Yabancı garsonlar turistik mahiyetteki otellerde çalıştırılacak. Şimdiden tedbir alalım» dediler.

«2007 sayılı kanun 18 senedenberi tatbik edilememiştir. Üç ay önce Iş Işleri Bakanlığı bir yazı gönderdi. «Kanun tatbik edilecektir» diye yazdı. Fakat hâlâ yabancılar, Türk işçisinin ekmeğini elinden, lokmasını boğazından alıyor. Nerede kanun hükümlerinin tatbiki?» dediler.

«Vali, yabancı uyrukluları himaye ederken memleketin öz evlâdlarını bir simitle kahvede bekletmemelidir» dediler.

«Artık yeter! Eğer bir sınıf vechesi arz ediyorsak bu yabancı uyrukiular davasını halledelim. Fakat biliyoruz ki bu tufeylî gürûhunu himaye eden makamlar var.

Bizi, «suya sabuna deymesin» siyaseti selâmete eriştiremez. Biz artık seslerimizi, duyuralım. Yeter, yeter!» dediler.

Nihayet Dr. Mükerrem Sarol söz aldı. Dedi ki:

«— Yabancı tebaalılara, bu memleketin vatandaşlarına tanıdığım hakları tanıyamam. Bir adam evinin içinin idaresini âhare devredemez. Bunun ahidlerle, beynelmilele dosluklarla alâkası yoktur. Yabancı tebaalılar bi rdaha burada çalışamaz. Kanunlar Ankarada tatbik edilir de İstanbulda edilmez mi? Bu davaya parmağımızı basacağız. Ara seçimi mücadelesi bitsin. Sizi şerefimle temin ederim ki bu memlekette bir daha yabancı garson, yabancı musikişinas çalıştırılmıyacaktır.

Yüzde onlarınızı elinizden alanlara biz de izin vermiyeceğiz. Siz de.» Ve Istanbul Milletvekili D. P. Istanbu ll Idare Kurulu Başkanı şiddetle alkışlanan bu nutkunu şöyle bitirdi:

«— Size söz veriyorum. Bu şeref sözünü açık bir bono telâkki ediniz. Ara seçimleri bitsin. Omuzlarımdaki mesuliyet yükünü atayım. Bu davayı halledeceğim.»

37 gün önce söylenen bu hitabe yüzünden işçiler bir hayli sevinmişti. Şimdi ise:

«— Mükerrem Sarolda iş yokmuş!» diyorlar.

Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikası Başkanı Yunus Yakar yıllardan beri çalıştığı Lido gazinosunda çivi üzerinde imiş gibi huzursuzdur. Çünkü patronlar, Yunus Yakarı bu yabancı tebalılar işi yüzünden ekmeğinden etmek için el altından çalışıyorlar. Yunus Yakar durumu Çalışma Bakanlığına ve Sendikalar Birliğine bildirmiştir.

Oleyis Sendikası ikinci başkanı A. Erhalavut şunları açıklıyor:

«— 11-9-951 tarihli Fransızca «Istanbul» gazetesinde isimsiz ve imzasız Beyoğlu lokantalarından birinin patronu tarafından Türk garsonlarından şikâyet yollu bir yazı yazılmıştı. Deniliyor ki: Benim müşterimin yüzde sekseni ecnebidir. Türk garsonları yabancı lisan bilmiyorlar. Yabancı garson çalıştırmağa mecburum. Yani açıkçası ben Türk vatanında, Türk şehrinde ve evinde bu işin sahibi bulunan Türk işçisinin daima sefaletini isteyen yabancı işçiyi doyuracağım, ve bu sayede de bankadaki hesabımı yükselteceğim.

Bugün maske altına saklanan o yazı sahibi ve kendisi gibi düşünen bazı arkadaşları da varsa iyice bilmiş olsunlar ki bütün hayalleri boşa çıkacak o menhus emellerine kolay, kolay eremiyeceklerdir.

Türk toprağında evvelâ Türkün karnı doyacaktır. Fakat:

Ne yazık ki o gibi çatlak zurnalara hâlâ kulak veren büyüklerimiz bulunuyor. Hafızamızdan bir lâhza olsun dünü geçirsek de Türk vatanını ve milletini yok edilmekten varlığa ulaştıran BUYUK ATA milletini yükseltmek refaha kavuşturmak için büyük bir bela olan kapitülasyonları kaldırdı idi. Fakat bugün görülüyor ki kapitülasyon tarafdarları hortlamağa başlıyor. Kimisi turizm davasını ele alarak yabancı lisanı bilmiyen Türk garsonlarını öne sürerek bilmem daha neleri bahane ederek kapitülasyonlar yolunu açmağa çalışıyorlar. Bu kimseler kendilerinin haksız olduklarını bilseler dahi kendilerinin birer sermayedar, karşı tarafın ise bir işçi olduğunu, kendi seslerinin gür çıkıp sözlerinin dinleneceğini işçi sınıfının da boğulacağına zahip oluyorlar. Yani bu bir kaç lokanta veya meyhane sahibi sermayedar sermayelerini daha pek çok yükseltmek için ne bahasına olursa olsun koca bir Türk işçi kitlesini sefalete sürüklemekten çekinmiyorlar. Şu lokantacı veya meyhaneci işverenlere soruyorum? Londraya, Parise, Romaya gittiler mi? Oranın en lüks bir lokantasında Türkçe bilir garson değil bir tek metrdotel bula bildiler mi? Bız lisana asla düşman değiliz.

Fakat, işverenler de Türk işçilerine düşman olmasınlar.»

Şimdi Milletvekili Mükerrem Sarola birinci defa hatırlatıyoruz:

Verdiğiniz şeref sözünü işçiler unutmadı. Her halde siz de unutmak istemezsiniz. Borcunuzu ödeyiniz. Yabancı uyruklu garsonlar 2007 sayılı kanunun tatbikini bekliyor.

Milletvekili olarak vazifenizi lütfen yapınız. Türk işçisinin hakkını teslim ediniz.

Mustafa Gülirkin

Hasta işçiler

(Bas tarafı 1 inci sayfada)

yetsizliğini Ankaraya giden işçi temsilcisi arkadaşlarımız muavininize anlatmışlardır. O günden bugüne aylar geçti, nazari itibare alacağınız vadi alınmıştı. Fakat şimdiya kadar alınmış hiç bir tedbır yoktur.

Uç nufuslu işçi ailesine verilen ev, dispanser binası olamaz. Bekleme yeri yoktur. Oturacak kanapesi, hattâ ayakta duracak yeri yok. Bu bina yüzünden hasta işçiler sokakta sıra beklemektedir. Hasta işçileri güneş ve yağmur altında bekletmeğe hakkınız yoktur. Uç doktor, bir eczası, üç sıhhiye, iki memur, bir hademe ceman on kişilik dispanser kadrosu binanın içinde oturacak yer bulamamaktadır. Bu şartlar altında Herekede vazife gören doktorlarınızı yarın müşkül hallerle karşılaştırmanız muhtemeldir. Netekim işçiler her gün bu hallerden müştekidir. Evvelce muazzam bir binada geniş geniş salonu havi on hasta yatağı bulunan revire malikken bugün bir tek yatağı yoktur. Ileriye gidilmesi lâzımken geriye gittiğinizi görüyoruz. Acil bir müdahele karşısında hastayı nereye yatıracaksınız? İzmit hastanesine gidinceye kadar hastaların yollarda sürünmesine gönlünüz nasıl razı olur? Dahası da var. Iki gün evvel bir arkadaşımız iş başında anide yere düştü sediye aradık yok, sırtımızda dispansere götürdük. Bu sefer dispanserde yatıracak yer yok.

Daha müsait binadayken ufak dar binaya geçilmesi Hereke fabrikası müdür muavini ve iç hizmetler şefinin yüzündendnr. Müdür muavini Herekeye geldiğinden beri işçi ile geçinememektedir. Işçi mümessillerinin yaptıkları müracaat müdür muavini tarafından baltalanmaktadır. Işçiyi temsil eden mümessil arkadaşlarımızı işçiyle temas etmekten menetmiştir. Bu düpe düz haklarımıza tecavüzdür.

Hastane binamızı istiyoruz. Şimdi kullandıkları eski revir binasına muhaberat, muhasebe, ticaret, müdüriyet taşınmıştır. Şimdi revir binasında vazife görmektedir. Onümüz kıştır soğuk ve karlı havalar başlamadan alâkanızı bekliyoruz. Ynlız sizin alâkanız kâfi değildir. Çalışma Bakanından ilgilenmesini rica ediyoruz.»

IŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî
Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri verilmez.

⁂

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

⁂

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi	2.00 »
Kongre ilânları	7.50 »

⁂

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer:
Son Telgraf Matbaası

Mersin belediyesi

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

diyesi ile mücadele etmekteyiz.

Çalışma Bakanı Hulûsi Köymen şehrimize geldiği zaman, idare heyetinden arkadaşımız Necmi Kızılay, Bakana «Iş Kanununa tabi olmayan yerlerde 18 saat çalışan işçi arkadaşların hali ne olacak?» diyerek şikâyette bulundu. Bakanın yanında bulunan hukuk muşaviri «İş Kanununa tabi olmayan iş yerlerinin mesai saatlerini mahallî belediyeler tanzim etmeye yetkilidir» cevabını verdi. Bunun üzerine o zaman orada bulunan valiye bu işin halledilmesi için Bakan tarafından emir verilmişti.

O gündenberi bir buçuk senedir Mersin Vilayet Makamı ile Belediyesi arasında mekik dokumaktayız. Son defa olarak Mersin Belediyesi tarafından 62 gün sonra yazımıza verilen cevapta:

Iş Kanununa tabi olmayan işyerlerinde çalışan işçilerin sağlığının korunması ile yetkili olduğunu, iş saatlerinin tanzimi için ellerinde hiç bir kanunî müeyyide bulunmadığını bildirmektedir.

Işin bu kadar uzaması ile son gelen yazıdan anlaşıldığı gibi hâlâ halledilemiyen bu derdimizi gazeteniz vasıtasile ilgililere duyuruyor ve soruyoruz:

Mersin Belediyesinin bu işi yapmasında kanunî bir mahzur var mıdır? Ilgililerden açıklanmasını istiyoruz.

Golden Çıkolata işçileri

(Baştarafı 1. ci sahifede)

patrondur. Onlara şu isteğimiz var, diyemiyoruz. Geçenlerde müfettiş geldi (Iş müfettişi). Onu biz çağırmıştık. Fakat ona:

«— Yazıhanede şekerli kahveni iç!»

Dememiştik. Bu zatı muhterem Mahmut Alçıyı görüyor. Sesleniyor ve konuşuyorlar. Mahmut Alçı ona diyor ki :

«— Biz patronun önünde sana içimizi dökemeyiz!»

Eğer bu arkadaş, müfettişi görmeseydi, teker teker hepimizin işten çıkarılmasına sebeb olacaktı.»

Hamalların Şikâyetleri

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

ruçeşme Halk Kömürleri Deposunda hamallık yapmaktayız. Bir işin tam sıhhatli olarak başarılması için evvelâ nizam ve intizam ister. Uzun seneler bu depoda zuhur eden bir takım nâhoş hâdiseleri önliyebilmek için arkadaşlarımın yardımiyle bir sendika kurdum ve burada hamallık yaparak hayatını kazanan arkadaşları birbirine bağlamaya muvaffak olduk.

Biz 120 arkadaş bu depodan kömür alan halkın kömürlerini evlerine boşaltıp, akşam olunca da toplanan parayı bütün hamal arkadaşlar arasında taksim ederdik. Fakat bu hâl pek uzun sürmedi; bir takım başı boşlar bizim bu çalışmamızı kösteklemeğe başladı.

Bir de bunlara şoförlerle depo personeli ilâve olunca zaten düşük olan yevmiyelerimizin büsbütün azalması bizleri çok üzmekte ve bu yüzden bir çok hâdiseler vukua gelmektedir.

Gün geçtikçe vahamet kesbetmekte olan feci durumumuzla kim alâkadar olacak?.. Bu hususlarda alâkalıların nazarı dikkatini çekmenizi rica ederim.»

Bakırköy iscileri

(Baştarafı 1. ci sahifede)

Ustelik, odunları taahhüd ettiği günlerde teslim etmemiştir. 1 ayda bitmesi gereken tevziat, 2 ayı geçtiği halde neticelenmemiştir. İşçi Baş mümessili Fahrettin Gökçen bu hususta şunları söylemiştir:

«— Işçilerimizin çoğu, gecekondularda oturmaktadır. Bu bakımdan kışın arabaların geçmes ihtimali olmıyan yollardan odun sevki güç olacaktır. Müteahhidin bu durumu göz önünde tutması lâzımdır.»

Üsküdar tütün işçileri yönetim kurulu

Uskıüdar Tekel Işçileri yıllık kongresini yapmış ve şu işçiler Yönetim Kuruluna seçilmiştir:

Başkan: Ali Sertel, B. Vekili: Vacit Tunçerler, Muhadip: Mediha Unel, Veznedar: Saim Zaimoğlu, Sekreter: Neşet Onel, Uye: Mehmet Dede, Uye: Omer Esmer .

Denetçiler: Cevat Durak, Tahir Tamruk, Hüseyin Kıvman.

Haysiyet Divanı Uyeleri: Kadir Topçuoğlu, Cavit Kök, Mehmet Altay.

Başarılar dileriz.

Kutu fabrıkası işçileri yönetim kurulu

Cibali Tekel Kutu Fabrikası İşçileri Sendikasının yıllık kongresi yapılmıştır. Kongrede Yönetim Kurulu asil üyeliklerine seçilen işçiler dün yaptıkları vazife taksiminde yeni Yönetim Kurulu şu şekilde kurulmuştur:

Süreyya Birol Başkanlığa, Ratip Selen Başkan Vekilliğine, Muzafer Alp Sekreter, Rüstem Candan Sayman, Bedri Ataman Veznedar, Emine Ozordu ve Hasan Doğru üyeliklere getirilmişlerdir, tebrik eder başarılar dileriz.

İş ve işçi bulma kurumundan

IŞ ve IŞÇİ BULMA KURUMUNDAN:

Otel, Lokanta Gazino ve Eğlence Yerlerinde çalışan işçiler 15 Ekimden itibaren resmen imtihana tâbi tutulacaklardır.

Imtihanlar, Pazartesi, Salı ve Cuma günleri saat 14 den 18 e kadar Beyoğlunda Kalyoncukulluk caddesinde 39 numaradaki Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikası Merkezinde yapılacaktır.

Sendikada imtihana girecekler için her gün sıra numarası verilmektedir. Bütün işçilerin iki fotoğrafla birlikte Sendikaya müracaatları lâzımdır. Bilgi edinilmek üzere ilân olunur

IŞ VE IŞÇI BULMA KURUMU
IST. SUBESI MUDURLUGU

ILAN TASHIHI

Gıda Sanayii Işçileri Sendikası Yardımlaşma Tüzüğünün 5 inci maddesi hükümsüzdür.